

Dilemmaer ved dyrkning af goldkogræs

Goldkogræs bør være strukturrigt med lav kløverandel og kun tilføres en begrænset mængde gylle, men det fører naturligvis til et lavt udbytte.

Af Irene Fisker, Ann-Sofie K. Andreassen

Det ideelle goldkogræs er med til at få koen godt i gang med laktationen uden mælkefeber. Ugødet eng egner sig ofte godt til goldkøer, da der typisk er lav kløverandel, strukturrige græsser og lavt kaliumindhold i græsset. Derfor har vi undersøgt, om det er muligt at dyrke goldkogræs med nogle af de samme kvaliteter som ugødet enggræs.

Flere strategier for goldkofodring

Strategien for fodring af goldkøer kan variere, og derfor er der ikke én græsblending, som passer til alle grupper af goldkøer.

Planfodring og fasefodring er de fodringsstrategier, som vi har taget udgangspunkt i i vores afprøvninger:

- Ved planfodring stiles der på bedriften efter, at goldkøerne fodres på et moderat energiniveau i hele goldperioden.
- Fasefodring er en anden fodringsstrategi til goldkøer, og her fodres close up-køerne på højt energiniveau og forsures ved tilsætning af f.eks. magnesiumklorid til foderet.

Ved valg af græsblending har vi taget udgangspunkt i, at græsset skulle passe til planfodring, og blandingen er derfor afprøvet på en bedrift med den strategi. Vi har dog også afprøvet græsblendingen på to bedrifter med fasefodring af goldkøerne. På den ene bedrift afprøvede vi græsblendingen til far off-køer (3-8 uger før kælvning), på den anden bedrift til close up-køer (0-3 uger før kælvning).

Strukturrig græsblending uden kløver

Strukturrige græsser er valgt for at begrænse goldkøernes energioptagelse, og kløveren er udeladt for at undgå for højt calciumniveau. Samtidig er det tilstræbt kun at bruge moderate mængder gylle for at kaliumindholdet – og dermed CAB-værdien – i græsset ikke bliver for højt. Som konsekvens var det forventet, at udbyttet ville blive relativt lavt.

Græsblendingen Horse Max Fiber Økologisk fra DLF er afprøvet i undersøgelserne, og som navnet siger, er en blanding udviklet til heste. Sammensætningen af blandingen ses i tabel 1. På en af bedrifterne i afprøvningen er græsblendingen suppleret med 3% urteblending.

Sammensætning af græsblendingen Horse Max Fiber Økologisk – afprøvet til goldkøer:

- 25% strandsvingel

- 20% engsvingel
- 10% alm. rajgræs
- 20% timoté
- 10% rødsvingel
- 15% engrapgræs

Erfaringer - Horse Max Fiber Økologisk ved fasefodring

Fasefodring, hvor close up-kørerne afgræssede hesteblandingen

På en af bedrifterne gik close up-kørerne på hesteblandingen om dagen og fik en energirig foderblanding med forsuring på stald. Som planlagt åd kørerne kun af græsset i begrænset mængde, og der var et pænt græsdække på folden hele sæsonen. Græsset gik lidt i stå i august, men kom godt igen.

Fasefodring, hvor far off-kørerne afgræssede hesteblanding

På en anden bedrift gik far off-kørerne på hesteblandingen døgnet rundt. Her lå energiindholdet overraskende højt på cirka 6,6 MJ/kg TS, og i teorien ville kørerne kunne have ædt mere end hensigtsmæssigt, hvis ikke græsoptagelsen var blevet reguleret via græsudbuddet. Marken var inddelt i 3 folde, og græsvæksten var ringe, når kørerne havde græsset tæt og blev flyttet til næste fold. I august gik græsset i stå, og far off-kørerne blev flyttet væk fra arealet.

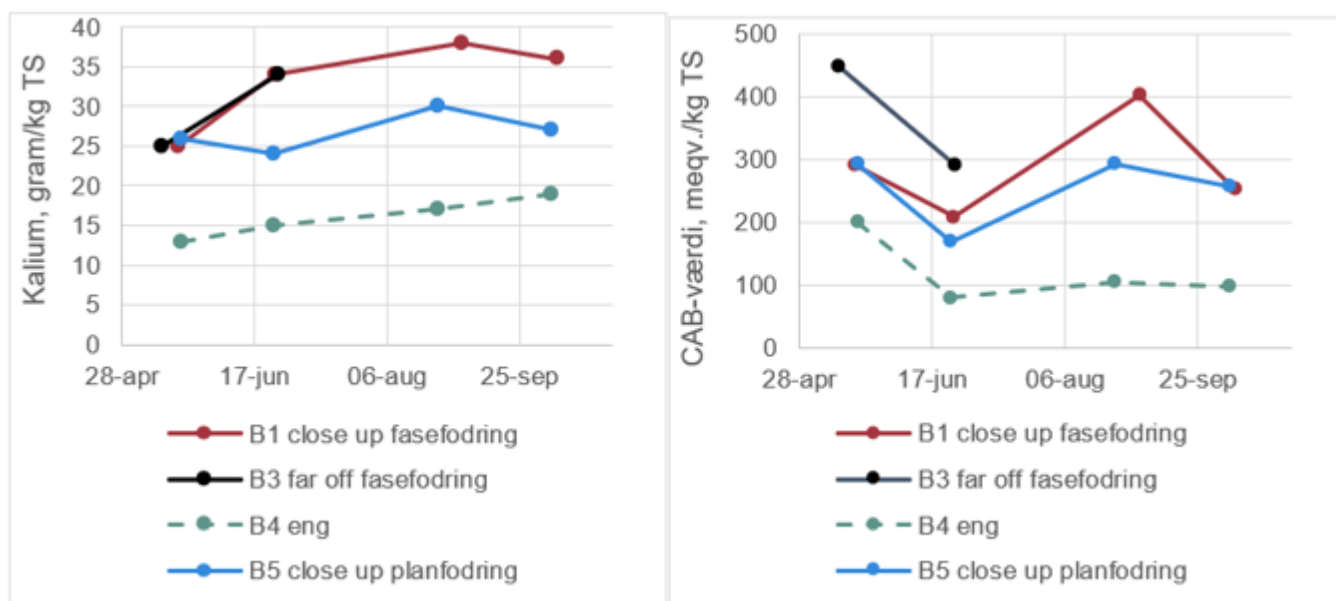
Erfaringer - Horse Max Fiber Økologisk ved planfodring

Planfodring, hvor close up-kørerne afgræssede hesteblandingen

På den tredje bedrift fodres far off- og close up-kørerne på et moderat energiniveau. Her afgræssede close up-kørerne på hesteblandingen om dagen og blev suppleret med hø eller havrevikke-ensilage på stald plus 1 kg korn/hestebønne i sensommeren. Græsset indeholdt ca. 6,0 MJ/kg TS det meste af sæsonen, og forudsat at kørerne åd græs til en fyldebalance på 100%, fik close up-kørerne 100-115% af energinormen. Oplevelsen var, at kørerne kunne gå på det strukturrige græs hele dagen uden at æde for meget. Græsset var lyst og tørt i en periode først på sommeren.

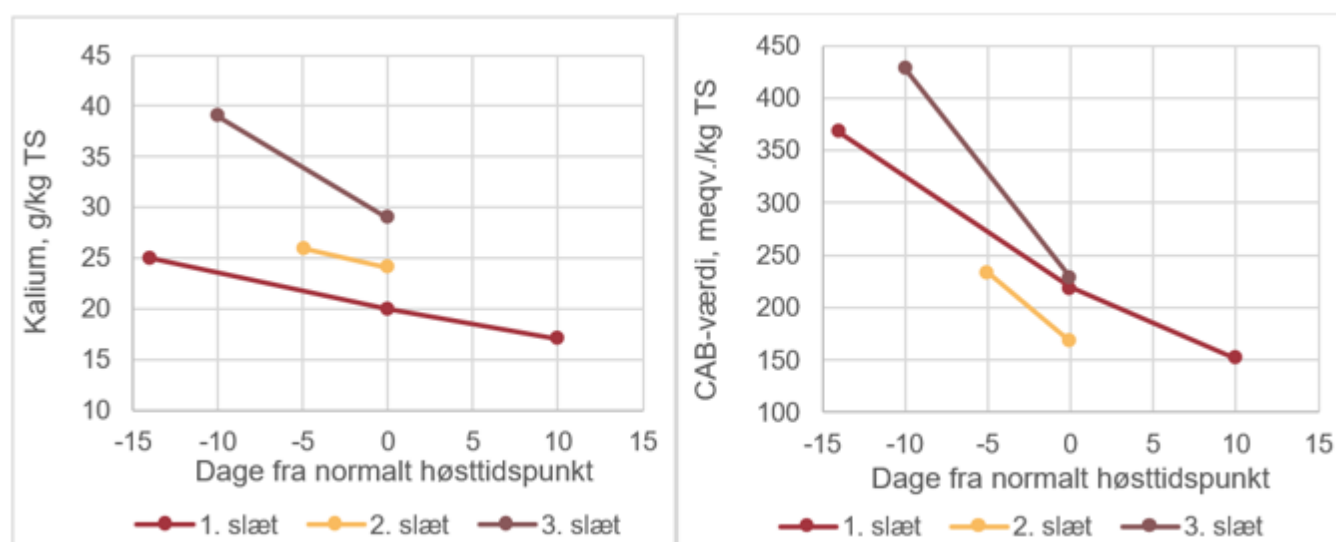
Kalium og CAB-værdier i hesteblandingen

Kaliumindholdet i græsset lå på 25-38 g/kg TS, se figur 1. Til sammenligning fandt vi 13-19 g kalium/kg TS på en ugødet eng, mens gennemsnittet for økologisk kløvergræsensilage på landsplan er 25-30 g kalium/kg TS (LandbrugsInfo).

Figur 1 og 2. Kaliumindhold og CAB-værdi for prøver fra afgræsningsmarker med hesteblanding (B1, B3, B5) og eng (B4) i 2025

Kaliumindholdet påvirkes ikke meget af en græsblendings sammensætning, men afhænger især af tilførslen af husdyrgødning og af, om der er en kalumpulje i jorden. Markerne med hesteblanding blev tilført 20-25 ton gylle i foråret. Kaliumindholdet falder imidlertid med afgrødens udviklingstrin. Figur 3 viser resultaterne fra en demonstration, hvor hesteblandingen blev høstet til ensilage ved forskellige tidspunkter indenfor hvert slæt. Her faldt kaliumindholdet med stigende udviklingstrin i græsset.

Figur 3 og 4. Kaliumindhold og CAB-værdi for prøver af hesteblanding før, ved og efter normalt høsttidspunkt for det pågældende slæt.

Kalium indgår i beregningen af CAB-værdien, som helst skal være lav til close up-køer for at mindske risikoen for mælkefeber. Hesteblandingen havde CAB-værdier på 200-400 meqv./kg TS, mens den

ugødede eng lå på ca. 100 meqv./kg TS det meste af sommeren, se figur 2. I demonstrationen af hestegræs til ensilage faldt CAB-værdien med stigende udvikling af afgrøden, se figur 4.

Græsudbyttet var lavt

Ud fra foderkontroller er det anslået, at kørerne har udnyttet markerne med hesteblanding med 10-35 kg TS pr. ha pr. dag i perioden maj-august. I april og september-oktober har den daglige græsudnyttelse formentlig været lavere end 10-35 kg TS/ha. På to af bedrifterne blev der desuden taget et slæt i løbet af sæsonen. Det betyder, at udbyttet af hesteblandingen har været markant lavere end ved almindeligt kløvergræs, og kun lidt højere end den ugødede eng.

Læs mere om afprøvningen af den strukturrige græsblanding til goldkør:

[Rapport - Afprøvning af strukturrig græsblanding til goldkør \(pdf-fil, 12 sider\)](#)

[\(/media/2khlnvd0/rapport_afproevning-af-strukturrig-graesblanding-til-goldkoeer.pdf\)](/media/2khlnvd0/rapport_afproevning-af-strukturrig-graesblanding-til-goldkoeer.pdf)

Aktiv forsuring kræver omhu

Hvis man tildeler close up-kør en foderration med høj foderstyrke, er det vigtigt, at kørerne samtidig er korrekt fursurede. Det kan dog være en udfordring, når der indgår græs i rationen. Det viste målinger af urin-pH hos close up-kør både sommer og vinter på tre bedrifter med fasefodring. Nogle gange lå pH over 6,5, som anses for at være for fuld forsuring.

Fokuspunkter når close up-kør tildeles en foderration med høj foderstyrke:

1. analyser og udvælg græsfoder med lavest mulig CAB-værdi til close up-kørerne
2. vær omhyggelig med tildeling af fursuringsmiddel
3. følg op med urinprøver

Læs mere om høj foderstyrke og forsuring:

[Artikel - Økologiske Close-UP goldrationer med høj foderstyrke og forsuring \(pdf-fil, 5 sider\)](#)

[\(/media/lwwp3mec/artikel_forsuringclose_up.pdf\)](/media/lwwp3mec/artikel_forsuringclose_up.pdf)

Anbefalinger ved afgræsning med goldkør

Far off-kør er ikke så krævende i forhold til fodring. Ved valg af græs skal man primært sørge for, at de ikke får for meget energi, men de skal naturligvis have nok. Der stilles større krav til fodring af close up-kør. Her anbefales græs med lav kløverandel og begrænset gylletilførsel, se tabel 2.

Tabel 2. Valg af græs til grupper af goldkør

Foderstrategi	Far off (3-8 uger f. k.)	Close up (0-3 uger f. k.)
Planfodring	Eng, strukturrig græsblanding eller ældre græsmark med begrænset græsudbud	Høj græsandel: • Eng, strukturrig græsblanding eller ældre græsmark med begrænset græsudbud • Lav bælgeplanteandel • Moderat gylletilførsel
Fasefodring	Eng, strukturrig græsblanding eller ældre græsmark med begrænset græsudbud	Lav græsandel og energirig foderblanding på stald: • Strukturrige græsblanding eller ældre græsmark • Lav bælgeplanteandel • Moderat gylletilførsel Høj græsandel*: • Energirig græsblanding • Lav bælgeplanteandel • Ingen gylletilførsel

*vanskelig strategi i praksis

Ved planfodring kan enggræs eller andet strukturrigt græs være med til at regulere close up-køernes græsoptagelse. Alternativt kan køerne gå på en ældre græsmark med begrænset græsudbud.

Ved fasefodring stiler de fleste efter en lav græsandel og tildeling af energirig foderblanding på stald. Her kan en strukturrig græsblanding begrænse køernes afgræsning og samtidig bevare et pænt græstilbud på marken. Også her er alternativet en ældre græsmark med begrænset græstilbud.

Høj græsandel til close up-køer på høj foderstyrke og forsuring er en udfordring i praksis. Det skyldes især, at den relativt høje CAB-værdi, der ofte er i græs, gør det vanskeligt at forsure køerne tilstrækkeligt. Men hvis man kan skaffe græs med lav CAB-værdi, enten fra ugødet eng eller på arealer med lavt kaliindhold i jorden, er det en mulighed. Ved fuld forsuring betyder calciumniveauet og dermed kløverandelen ikke meget for risikoen for mælkefeber, men høj bælgeplanteandel frarådes alligevel i tilfælde af at forsuringen svigter.

Jordprøver er ikke udtaget i forbindelse med disse afprøvninger, men det er muligt, at man ved hjælp af aktuelle jordprøver kan udpege et areal med lave kalital, som vil egne sig til græs til close up-køer.

Græsudbyttet bliver som nævnt lavt, hvis græsblandingen er uden kløver og gylletilførslen begrænset. Man kan overveje at gå på kompromis og alligevel tilføre en vis andel bælgeplanter i den strukturrige græsblanding. Det kan måske være mikrøkløver eller en anden bælgeplante, som ikke fylder så meget, men

den ide er ikke afprøvet. Selvom græsblandingen i afprøvningen var uden kløver, blev der alligevel observeret en stigende andel kløver i marken. Der vil meget ofte være kløverfrø i jorden på økologiske kvægbedrifter.

STØTTET AF

Mælkeafgiftsfonden

Måske er du også interesseret i

12.01.2026

Arealkrav i stalde til økologisk kvæg sammenholdt med 'Hjerteordningen' og anden lovgivning

Økologer, som leverer mælk eller kød under statens dyrevelfærdsmærkningsord...

19.12.2025

Sådan vurderer du mængde og kvalitet af græs i marken

Teknologi kan hjælpe dig til at styre græsudbuddet bedre, men den erstatter ikke helt...

08.01.2026

Hudpleje: økologisk kvæg skal altid have adgang til kobørster

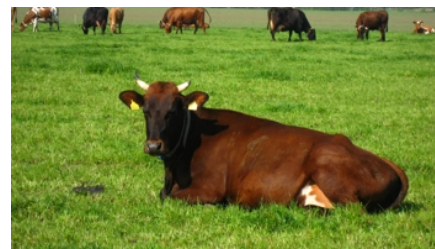
Brancheanbefalingerne gør, at økologisk kvæg skal have adgang til hudpleje i større...

18.12.2025

Frostfri drikkevandsforsyning på kvægbedrifter

Dyrene skal altid have adgang til frisk drikkevand, både nat og dag. Der kan derfor være...

15.01.2026

Slut med afhorning af økologiske kvæg

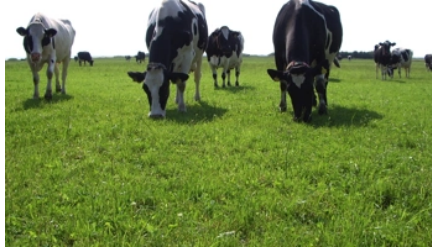
Ny regel i brancheanbefalinger fra 2031

06.01.2026

Parasitforebyggelse hos kalve og ungdyr

Parasitinfectioner er uundgåelige, men med forebyggelse kan du undgå, ...

18.12.2025

Planlæg styringen af malkekøernes afgræsning

Afgræsningsmanagement hos malkekøer med fokus på malkekøernes græsoptag...

15.12.2025

Foldafgræsning med kalve på græs

Foldafgræsningen skal sikre, at kalvene kommer godt fra start ved afgræsning, så der skab...

16.12.2025

Køers ædepræferencer ved afgræsning

Køer foretrækker generelt græsmarksplanter med et højt indhold af sukker og energi o...

11.12.2025

Efterafgrøder kan også bruges til afgræsning

Hvilke planter egner sig bedst både som efterafgrøde og som afgræsning til køerne, og...

16.12.2025

Gode drivveje på den økologiske kvægbedrift

Gode drivveje er essentielle for sundhed og afgræsning på den økologiske kvægbedrift...

16.12.2025

Elefantgræs som strøelse til kvæg

Elefantgræs har potentiale som strøelse. Køerne tager godt imod materialet, men d...

Tilmeld dig vores ugentlige nyhedsbrev

Kontakt

Ann-Sofie K. Andreassen

Konsulent

+45 24 98 10 23

aska@icoel.dk

Kirstine Flintholm Jørgensen

Konsulent

+45 30 89 71 61

kifj@icoel.dk